

УДК 316

Дудко Єлена, Манойленко Ганна, Шевчук Марина,
студентки бакалаврської програми з соціології
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ПОДВІЙНІ СТАНДАРТИ СЕКСУАЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ САЙТІВ КИЇВСЬКИХ ПІКАП-КУРСІВ

У статті розглянуто ключові характеристики сайтів київських пікап-курсів. Визначено та проаналізовано подібності та відмінності чоловічих та жіночих пікап-курсів. Визначено, які подвійні стандарти сексуальності присутні на сайтах цих курсів.

Ключові слова: подвійні стандарти сексуальності, пікап, гендерна поляризація, полігамія, моногамія.

The article examines the key features of the websites of pick-up courses in Kyiv. It analyses the similarities and differences of male and female pick-up courses. The article discovers how sexual double standards are presented on the websites of these courses.

Keywords: sexual double standards, pick-up, gender polarization, polygamy, monogamy.

Наскрізна гендерованість суспільного життя неодмінно призводить до гендерної нерівності, а в деяких випадках навіть сексизму. Визнання ж зверхності однієї статі над іншою знаходить втілення і в подвійних стандартах сексуальності для жінок і чоловіків. Не так давно в українському суспільстві набули популярності ідеї пікапу – системи поглядів, ідей, технік та практик, які свідомо та умисно використовуються задля ефективного зваблення. Метою пікапу може бути як сам статевий контакт, так і тривалі стосунки, задоволення також може принести сам процес спілкування й зваблювання, усвідомлення себе як вправного «гравця», розвиток впевненості в собі тощо. З огляду на те, що все більше книжок на тему пікапу з'являється на українському ринку, все більше курсів з пікап-зваблення організовується в Україні, цікаво дослідити, що згадані курси визначають як прийнятну, суспільно схвалену сек-

суальність для жінок і чоловіків. Проте на даний момент даний аспект залишається ще мало дослідженим в Україні. Відтак, метою дослідження є виявлення подвійних стандартів сексуальності, що постулюються в сфері залицяння і зваблювання через пікап-курси. Таким чином, методом контент-аналізу було проаналізовано п'ять сайтів пікап-курсів у місті Києві, з яких – 3 чоловічих (<http://www.engteacher.info/>, <http://sumo.ua/> та <http://a-club.com.ua/alfasoblaznenie/>) та 2 – жіночих (<http://sumom.kiev.ua/> та <http://tvoiparen.ru/>). Ці курси було відібрано за критерієм найбільшої інформативності та популярності за кількістю переглядів. В результаті проведеного дослідження авторкам вдалося визначити та порівняти мету створення пікап-курсів як для чоловіків, так і для жінок, а також механізми досягнення цієї мети, описати та порівняти образи успішних з точки зору пікапінгу чоловіків та жінок та бажаних партнерів для них.

Проте перш ніж перейти до викладу результатів аналізу, варто задати певну теоретичну систему координат, яка допоможе краще зрозуміти емпіричний матеріал.

За визначенням М. Кіммела¹ подвійний стандарт сексуальності базується на «міжпланетній» теорії гендеру, тобто, тих вчинках, діях та почуттях, котрі вважаються прийнятними для чоловіків, і, в свою чергу неприйнятними для жінок. Сьогодні ж, як вважає автор, ці подвійні стандарти проявляються не в тому, що індивіди вчиняють, а радше в тому, що вони про ці вчинки думають. Так, наприклад, «...чоловікам, як і раніше, дано здобувати статус, а жінкам – його втрачати від сексуального досвіду».

Проте, що ж впливає на формування подвійного стандарту? Під яким кутом зору варто його розглядати? Одним із таких способів, на нашу думку, є лінзи гендеру за С. Бем². Авторка виділяє такі 3 лінзи:

– андроцентризм (орієнтація на чоловіче; чоловічий досвід вважається нормальним та нейтральним, а жіночий – відхиленням),

– гендерна поляризація (акцент на статевій відмінності; презентація будь-якого досвіду в нерозривному зв'язку із статевими особливостями індивідів),

– біологічний детермінізм (узаконення попередній лінз, представлення їх як природнього стану, який неможливо змінити).

Хоча у сучасному світі й існує велике різноманіття сексуальних форм поведінки, які можуть варіюватися в залежності від суспільства. Але що ж тоді може вважатися стандартом? На думку В. Саймона та Дж. Ганьона³, те, що вважається стандартним у суспільстві можна назвати сексуальним сценарієм. Відтак формування стандартів-сценаріїв відбувається на 3 рівнях:

- культуральні сценарії (колективний рівень, рівень інституцій),
- міжособистісні скрипти (вибір культуральних сценаріїв у конкретній ситуації),
- внутрішньо особистісні сценарії (бажання та фантазії індивіда).

Отже, подвійні стандарти сексуальності не можна розглядати відокремлено. Як зазначають О. Здравомислова та А. Тьомкіна: «Гендерний порядок неможливо зрозуміти, якщо не з'ясувати, яким чином організовано в тому чи іншому суспільстві сексуальне життя, що вважається прийнятним, а що засуджується...»⁴.

Таким чином, беручи до уваги вище викладені теоретичні основи ми проаналізували та порівняли сайти курсів пікапу у місті Києві за такими критеріями:

- мета курсів
- механізми досягнення мети
- образ бажаного партнера для чоловіків /жінок
- образ успішного (з точки зору пікапінгу) чоловіка /жінки

Оскільки пікап курси для чоловіків є більш поширеними та кількісно перевищують аналогічні жіночі курси, то, на нашу думку, варто розпочати аналіз все ж таки саме із них. Таким чином, головною метою створення таких курсів для чоловіків є навчання та допомога в тому, щоб будувати найрізноманітніші види стосунків з жінками (однією або багатьма) у найлегший та найефективніший спосіб. Відтак, така мета накладає відбиток на конкретні способи її досягнення. Узагальнюючи три інтернет-ресурси можна виділити такі основні механізми, які використовуються для вдалого пікапу:

- успішність – в кар'єрі, бізнесі, роботі, харизмі
- вивчення принципів, за якими жінки підсвідомо оцінюють чоловіків;
- прийоми знайомства з жінками;
- механізми управління власним станом, настроєм, емоціями;

– боротьба з чоловічою нерішучістю, страхами, невпевненістю в собі;

– розгляд та розв’язання більшості існуючих проблем, пов’язаних з інтимним життям чоловіка

– бути неочікуваним та непередбачуваним;

– бути грайливим, упевненим та відповідальним;

– контролювати та маніпулювати жінкою в своїх інтересах:

«...якщо вона не дає тобі те, що тобі потрібно, дай їй привід зробити це, або змусь її або «взьми її на понт»»;

«...коли вона ніс її вередує, припиняй це. Вичитай її за це, як маленьку дівчинку»

Як бачимо, дані механізми направлені на те, щоб чоловік контролював ситуацію, був активною стороною у відносинах, маніпулював жінкою, отримував від неї те, чого йому хочеться. Яскраво виражені суб’єктно-об’єктні відносини, а також відносини влади та домінування, що особливо яскраво ілюструє фраза про те, щоб змусити жінку робити те, що хоче чоловік.

Своєрідним є образ жінки як потенційної та бажаної партнерки. На аналізованих сайтах представлено багато статей стосовно того, як зрозуміти жінку, як розмовляти з жінкою, чого хочуть жінки та ін. Зокрема, жінка має мати привабливу зовнішність, повинна бути сексуальною, моногамною, націленою на довготривалі стосунки з чоловіком, незацікавленою в публічній сфері, головними цілями є – сім’я, діти тощо. Жіноча сексуальна поведінка пов’язується з емоціями, почуттями, романтикою. Наведемо деякі цитати з різних статей авторів-пікаперів даного ресурсу:

«Жінка – істота моногамна (на відміну від чоловіка), вона повинна бути на двісті відсотків впевнена, що може повністю довіритись людині, з якою збирається зв’язати своє життя. Вибравши свого принца, жінка чекає від нього повної й безмежної любові на все життя. Просто так влаштована психологія жінки, – що завжди повинне бути присутнім почуття впевненості в тому, що чоловік належить їй повністю. І тому чоловіка автоматично позбавляють права дивитися на інших жінок. А це суперечить самій чоловічій сутності».

«Жінка залежна по своїй природі, тому їй постійно потрібні підтвердження того, що вона небайдужа чоловікові, від якого залежить».

«Фемінізм, якби його дійсно цікавило щастя жінки, не ратував би за горезвісні рівні права для неї. Навіщо жінці зайвий головний біль? Він би прагнув до того, щоб у жінки була можливість реалізації її щирих потреб і задатків. Але фемінізм амбіційний і необачний, він забезпечив жінці право брати участь у політичному житті, на якій їй, по великому рахунку, глибоко наплювати, але розучив неї почувати, переживати, випробовувати щире сексуальне радість... Фемінізм розлучає жінку із самої собою».

Як бачимо, наявний есенціалістський підхід – жінка позиціонується як така, що від природи є моногамною та залежною від чоловіка. Чоловік же, на думку авторів, є за природою полігамним та незалежним. Жіноча сексуальність пов'язується з романтикою та почуттями, на відміну від чоловічої. Погляди авторів курсів також є дуже патріархальними, що, зокрема, проявляється у ставленні до емансипації жінок, фемінізму тощо. Також представлено багато статей стосовно того, як зрозуміти жінку, як розмовляти з жінкою, чого хочуть жінки та ін.

Також жінок дуже багато ілюструють. Зокрема, усі візуальні жіночі образи є напівоголеними та дуже сексуалізованими. Наявні багато прикладів, що дуже яскраво ілюструють такі вияви гендерного дисплею, про які пише Гофман, як жіночий дотик, ритуалізація субординації, інфантильність тощо⁶. Таким чином, жінки постають як окрема група, яка сприймає світ по-іншому та думає по-іншому. Наявна гендерна поляризація, нівелювання внутрішньогрупових відмінностей у чоловіків та жінок.

Таким чином постає питання: а яким же повинен бути пікапер, для того, щоб привабити потенційну партнерку? Отже, моделі успішної поведінки пропагуються на прикладі пікап-тренерів даного ресурсу. Зокрема: це чоловік 20-50 років, успішний в роботі, впевнений в собі, незалежний, такий, що користується шаленою популярністю у жінок, активна сексуальність, схильність до полігамії. Успішність чоловіка проявляється значною мірою через його успішність у стосунках із жінками.

Наприклад, один з тренерів, що наводиться як взірць:

«Відомий своєю здібністю «влаштовувати гареми» з красивих дівчат, тобто зустрічатись з декількома красунями не по черзі, а разом. Довгий час жив з двома дівчатами...може довести до оргазму майже будь-яку дівчину..»

Наведемо деякі інші цитати, які ілюструють дані ознаки:

«Чоловіки – сильна стать, на них споконвіку тримається світ. Вони будують, руйнують, воюють, завжди на їхні плечі лягає сама відповідальна й важка робота. Але, крім роботи, чоловікам завжди діставалися гроші, влада й слава. Так триває вже не одне сторіччя, і це сформувало якийсь образ, відповідати якому прагне практично кожен чоловік. Це образ розумної, вольової, упевненої в собі людини, яка досягла всіх благ земних».

«Секс для чоловіка – це одночасні задоволення й робота, що обов'язково вимагає успіху й досягнення (наприклад, оргазму). На перший план при цьому висуваються кількісні показники – число жінок, кількість проведених актів. Це закладено в чоловічій природі: адже щоб біологічно вид був захищений від виродження, чоловічі особини повинні запліднити максимальне число жіночих».

Як бачимо, тут теж наявні прояви есенціалізму, біодетермінізму, що виражається в тому, що чоловік є від природи схильним до полігамії. Також наявні прояви сексизму, привілеювання чоловічого над жіночим. Так, чоловіки зображуються як такі, «на яких тримається світ», «на чий плечі лягає найвідповідальніша та найважча робота». Таким чином, за цією логікою виходить, що на плечі жінок лягає менш відповідальна та легша робота, що є дуже спірним.

Проте постає резонне питання: чи такими ж є курси для жінок? Що це за жінки, що записуються на ці курси? На кого вони націлені?

Основною метою створення пікап-курсів для жінок є:

орієнтація на пошук постійного партнера: *«Наш практичний семінар-тренінг допоможе Вам стати справжнім магнітом для чоловіків, Ви отримаєте можливість не лише привабити увагу чоловіка, але й утримати його біля себе!»*

– вивчення інтересів, потреб, світогляду чоловіків: *«Розкрити психологію чоловіка, подивитися на світ його очима, дізнатися, чим можна зацікавити чоловіка, і які кроки можуть відлякати*

– *сподобатися, звабити чоловіка своєї мрії*». Тобто, такими твердженнями постулюється певна гендерна поляризація, ніби чоловіки є абсолютно відмінними від жінок, і, тому, мають бути вивченими.

– навчання, *«якою я маю БУТИ, щоби привабити найбільш підходящого чоловіка у своє життя!»*, причому акцент поставлений на те, щоби *бути* привабливою жінкою, а не здаватися. Тобто ставиться на меті зміна *жінки* для отримання чоловіка. Але чоловік *приваблюється у життя жінки*, а не вона входить у його. Це зображує жінку як самостійну особистість. Фотографія на головній сторінці одного із пікап-сайтів зображує жінку над чоловіком – в активній позиції. Це показує, що жінка прагне мати активну роль у стосунках, житті: шукати, удосконалюватись, ходити на курси тощо. Чоловіка можна відбити у суперниці, повернути до сім'ї, вийти за нього заміж – головне знати як. Бачимо, що чоловік постулюється як неабияка цінність, за яку треба боротися, яку треба приваблювати (не завойовувати однак!). Використання пасивного дієслова все ж видає позицію жінки як таку, що чекатиме, поки її оберуть. Можна сказати, що дані пікап-курси бачать жінку як ту, що активно чекає.

– вивчення методів, за допомогою яких можна закохати в себе чоловіка, збудити його, повернути колишнього, також знайомство з іншими жінками, дівчатами («влаштування дівочих посиденьок», «піжамні вечірки»). Тобто, курси орієнтовані не лише на стосунки з партнером, але і на пошук подруг, уникнення самотності.

Відтак, дані завдання мають певне відображення у способах досягнення мети пікапінгу. По-перше, це – творення зовнішнього образу, після якого слідує зміна поведінки, яка «стане більш природною, чуттєвою и привабливою для чоловіків».

Структура тренінгу передбачає також вивчення стосунків між чоловіками і жінками; визначення, якого чоловіка хоче жінка бачити поряд із собою і чого від нього хоче для себе. По-друге, це – виконання певних групових вправ, пов'язаних зі спеціальною поведінкою, словами, жестами – ключ до закохування у себе чоловіків. Більша увага, порівняно з першим сайтом, тут приділяється вивченню сексуальних практик як засобу утримання чоловіка. Також для опанування пікапу жінкам пропонується відповідна література.

Отже, успішною жінкою буде така, що *«...має великий потенціал, який повністю розкривається лише тоді, коли поряд з нею гідний чоловік»*. Не важливо, скільки жінці років, успішною є жінка, яка в гармонії з собою, вірить у свою унікальність і неповторність, доглянута і вміє себе презентувати, сексуальна, чуттєва, не має комплексів, цілеспрямована, сучасна, освічена. Розвитку таких якостей і мають сприяти курси. Що успішна жінка це та, яка може спокусити чи закохати в себе чоловіка.

Образ гідного та бажаного чоловіка як партнера для кожної різний, залежно від потреб конкретної жінки, однак загальний образ це – сильний, впевнений у собі і красивий чоловік, той, хто забезпечить *«міцні нічні обійми і ніжні доторки»*. Тобто той, хто буде піклуватися і забезпечувати підтримку. Як окрема цінність виділяється багатство чоловіка. Але назагал чоловік уже сприймається як цінність.

Відмінність сайтів пікап-курсів для чоловіків і жінок починається вже на початку їхнього пошуку: чоловічих кількісно набагато більше, ніж жіночих. Оскільки пікап в більшості випадків передбачає певну активність, то це кількісне співвідношення певним чином ретранслює гендерний стереотип про активність чоловіків та пасивність жінок. Також на дану ситуацію можна подивитися із точки зору лінзи гендеру, а саме гендерної поляризації. Проте, знову ж таки на етапі пошуку можна знайти і певну спільність, розподіл сайтів виключно на чоловічі та виключно на жіночі. Відтак, обидва ці типи передбачають гетеронормативність, тобто те, що учасники не є гомосексуалами. Це в свою чергу проявляється в тому, що на жіночих сайтах повідомляють лише про дії та практики, котрі будуть успішними для зваблення чоловіка, а на чоловічих відповідно – навпаки. Ще однією спільністю сайтів – є позиціонування протилежної статі кардинально відмінними, відтак такими, яких треба зрозуміти та розгадати. Це служить яскравим прикладам *«між планетарної теорії»*. Що ж до мети організації курсів, то чоловічий пікап більше націлений на те, щоб стати популярним серед жінок, а не пошуку конкретної партнерки. Жінки скоріше розглядається як ресурс, котрий допомагає набути статусу. Жіночі курси, навпаки, вчать тому, щоб привабити і утримати чоловіка,

«зробити» з нього постійного партнера. Чоловіки вважаються цінністю, котру треба навчитися утримувати біля себе. Механізми, які використовують для досягнення мети чоловіки – це влада та успіх. При чому ці два компоненти повинні проявлятися не тільки в особистому житті, а й поширюватися і на інші сфери. Проте жінки також позиціонуються «іншопланетянками», тобто кардинально відмінними від чоловіків, тому, щоб користуватися серед них популярністю потрібно вивчати їхню психологію. Для жінок в свою чергу характерний акцент на свою зовнішність, як капітал, котрий допоможе привабити чоловіка. Відтак, красивий образ постулюється як чи не єдине джерело успішності, те, що шукає чоловік. Як результат, відкидається орієнтація чоловіків на характер та розумові здібності жінок. Типова жінка, котру конструюють дані курси є жінка на спонсорському контракті. А на чоловічих сайтах бажаною жінкою виступає знову ж таки красива жінка. До того ж жінка зображується як об'єкт, котрий повинен належати чоловіку. Агентність у стосунках належить чоловікові. Успішні пікапери нормалізують полігамію та домінування чоловіків, лише іноді серійну моногамію (проте таку, яка дуже швидко може змінюватися). Жіночі сайти узаконюють моногамію і зацікавленість нею багатьох партнерів, проте її інтерес і націленість лишена одного (обраного нею ж). Після вибору партнера активність жінки може змінюватися, тобто жінка стане покірною та пасивною (оскільки бажаний чоловік, на якого вона спрямовує свої «вміння» вже обраний). Проте жінку вчать не показувати своєї активності і до вибору партнера маскувати це так, ніби її обрали. Бажаним партнером для жінки є чоловік, котрий зможе її забезпечувати та любити. Для чоловіків же бажаною партнеркою (а іноді партнерками – як ознака полігамії) стає жінка із зовнішньою красою, яка є сексуально привабливою. Якщо ж повернутися до загального опису сайтів пікап-курсів і для чоловіків, і для жінок, то можна помітити їхню комплементарність. Тобто те, чого хочуть чоловіки, надає їм жінка, і навпаки. Відтак, те, що робитиме задля досягнення мети чоловік, неприпустимо для жінки (або якщо й припустимо, то повинно бути добре замасковано), а те, що робитиме жінка – неприпустимо для чоловіка.

Отже, позаяк явище пікапу залишається маловивченим, подальші дослідження можуть стосуватись більш детального аналізу явища пікапу в Україні, а також порівняння наявності чи відсутності подвійних сексуальних стандартів для українського та західного пікапу.

Використана література:

1. Бем С. Линзы гендера: Трансформация взглядов на проблему неравенства полов / Пер. с англ. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – С. 33-36.
2. Здравомыслова Е., Темкина А. Половой вопрос: социальное производство сексуальности // Гендер для «чайников». – М.: Звенья, 2006. – С. 161-178.
3. Кімел М. Гендерована сексуальність // Гендероване суспільство. – К.: Сфера, 2003. – С. 340-372.
4. Суковатая В.А. Гендерная политика рекламы на постсоветском телевидении /В.А.Суковатая //Социс. – 2004. – №2. – С.66.
5. Simon W., Gagnon, J. Sexual scripts // Society. – 1984. – P. 53-60.